

Židovský hřbitov

Koryčany, okr. Kroměříž, Zlínský kraj

1. polovina 17. století – 1942

0,6 (0,05) km

Navigační bod: N 49°6'31.05", E 17°10'4.64"
(vstup).

↑ *Náhrobky s bohatou volutovou výzdobou.*
Foto A. Knechtová 2015

Přístup: Od autobusové zastávky Koryčany, náměstí po modré/zelené turistické značce 400 m Masarykovou ulicí a na nároží s uličkou Cihelny vpravo 180 m vzhůru. Parkování je možné na náměstí i nahoře v uličce Cihelny.

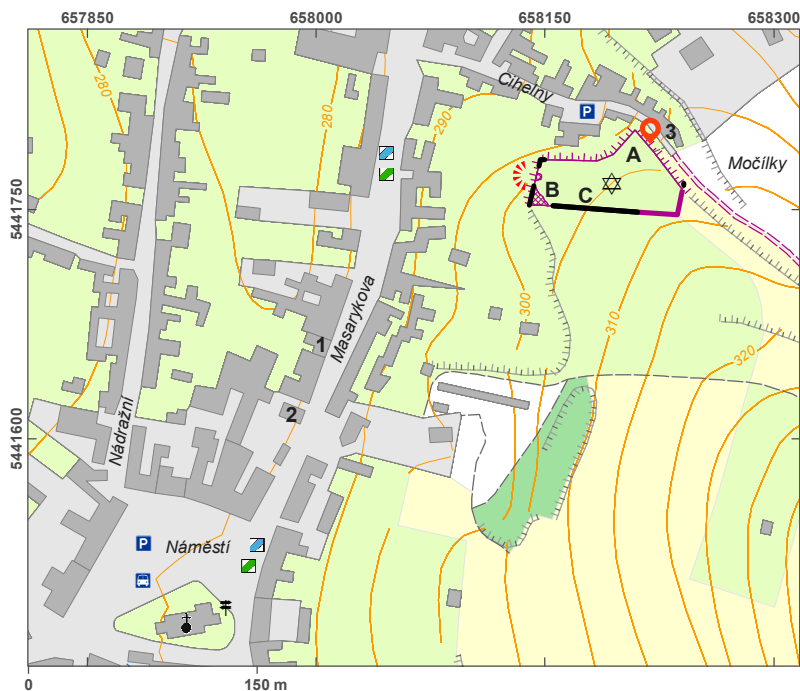
Význam: Významný krajinotvorný prvek nad obcí a doklad židovského pohřbívání s náhrobní symbolikou.

Historie: V Koryčanech se židovské osídlení datuje od 16. století. Židovská čtvrť se rozkládala severovýchodně od náměstí kolem dnešní Masarykovy ulice vedoucí do Lískovce. V 1. čtvrtině 17. století se změnila v *ghetto uzavírané až do 1. poloviny

19. století po obou okrajích tehdy Židovské ulice řetězy. V roce 1725 byla čtvrť zkrácena z původních 300 m po ulici Cihelny na pouhých 160 kroků po dům čp. 26. Před ním a vedle bývalé *synagogy čp. 688 jsou dodnes veřejné studny s ruční pumpou. Z náboženské obce se stal díky úbytku obyvatel roku 1893 modlitební spolek pod náboženskou obcí v Kyjově. Před 2. světovou válkou zde žily jen čtyři rodiny. Z původních 26 domů většina zůstala, ale byla značně přestavěna. Některá stavení byla z ochranných důvodů propojena *lochy. Židovská škola se nacházela v domě čp. 454 (1). Vyhořelá synagoga postavená kolem roku 1650 a obnovená v letech 1719–1725 byla ještě do počátku 20. století několikrát

přestavěna. V roce 1936 byla upravena na tělocvičnu a v 50. letech přebudována na prodejnu (2). Tehdy byl proražen vstup přímo z ulice a došlo k přestavbě stropu haly. Původní schodišťový trakt se nacházel v zadní části synagogy. Z jejího dvora vedl také přístup k židovské rituální lázni (*mikve), jejíž hmota je z větší části zachována včetně dveří v suterénu. *Židovský hřbitov byl založen v 1. polovině 17. století. Pozemek měl údajně roku 1729 darovat židovské obci *rabín Mojžiš Samson Bachrach. Nejstarší dochovaný náhrobek je datován k roku 1674, poslední pohřeb se na zdejším hřbitově konal v roce 1942. Před zkrácením ghetta vedla původně příjezdová cesta ke hřbitovu průchodem branou v domě čp. 300 v bývalé Židovské ulici. Náboženská tradice nedovolovala ponechat zemřelého přes noc v domě, proto byli nebožtíci ještě v den úmrtí přeneseni do márnice, umístěné většinou na okraji hřbitova. V márnici u zemřelého až do pohřbu bděli členové pohřebního bratrstva *chevra kadiša, kteří zajišťovali i rituální omytí těla. Roku 1918 byla na hřbitově postavena secesní obřadní síň (márnice) o rozměrech přibližně 5 x 7 m, která je dnes zbořena.

Popis: Židovský hřbitov (A) v Koryčanech se nachází 400 m od náměstí nad východní stranou Masarykovy ulice. Má nepravidelný protáhlý tvar o rozměrech přibližně 100 x 45 m se sklonem k západu v delší ose. V severní části spadá jeho okraj strmě do *úvozu nad ulicí Cihelny. V jihozápadním rohu při původním vstupu stávala obřadní síň (B), po níž zbyla malá vyvýšenina se stopami zdiva. Hřbitov býval obehnan zdí (C) z kamenných kvádrů se zpevňujícími pilířky a korunou překrytou kamennými plotnami. Zeď je dochována v délce asi 60 m pouze ve střední části jižní strany. V okrajových částech je pobořena až na nízkou zarostlou kamennou destrukci. Severní část hřbitova ohraničuje prudký sráz dolů nad úvoz a dvorky domů v uličce Cihelny. Na celé ploše hřbitova se nachází přibližně 230 náhrobků v nepravidelných řadách většinou v severojižním směru. Novější jsou rozmístěny volně mezi staršími. Některé náhrobky jsou poškozeny nebo povaleny na zem po vandalském útoku. Většina náhrobků je ve tvaru běžných kvadrátních *stél nebo jsou zakončeny tvary různě profilovaného půloblouku a trojúhelníku. Některé jsou téměř bez výzdoby, jiné bohatě členěné, s volutovitou i mušlovitou výzdobou. Z *náhrobní symboliky se v horních částech stěly vysky-

↑ Dochovaná kamenná zeď ve střední části hřbitova. Foto A. Knechtová 2015

↑ Kamenná destrukce hřbitovní zdi. Foto A. Knechtová 2015

tuje koruna, levitská konvice, žehnající ruce kohenů, Davidova hvězda, častý je i motiv věnce. Nápisů jsou do 19. století pouze v jazyce hebrejském. Od poloviny 19. století jsou dvoujazyčné, zde hebrejsko-německé. Náhrobky jsou vyrobeny především z pískovce a žuly, v menším množství byl použit vápenec a mramor. Starší pískovcové náhrobky jsou vlivem povětrnostních podmínek často poničeny. Novější náhrobky jsou převážně z tmavé nebo světlé žuly. Celá plocha hřbitova je zatravněná a porostlá stromy. V současnosti je hřbitov již několik let upravován a byl zařazen mezi kulturní památky. Je volně přístupný a vstup je mož-

ný z ulice Cihelny po železných schůdkách ve strmém svahu na severní straně hřbitova. [ak]

Literatura: Fiedler 1992; Kuča 1998; Klenovský 2001, 2010.

Okolí:

- (1) Koryčany (KR), zřícenina hradu Cimburk: N 49°6'13.24", E 17°12'57.82" (3,5 km).
- (2) Osvětímány (UH), raně středověké hradiště a základy kostela sv. Klimenta: N 49°5'9.03", E 17°13'3.49" (4,5 km).
- (3) Střílky (KR), zřícenina hradu Střílky: N 49°7'59.88", E 17°13'40.68" (5 km).

↑ Proměny synagogy – počátek 20. století, rok 1936, od 50. let 20. století dodnes – 2015. Foto 1 a 2: archiv NPÚ, ÚOP v Brně, foto 3: A. Knechtová 2015